

Londra'dan Mektup

D i d e m C r o s b y

Kimlik Kartları Teknolojiden Payını Alıyor

Nüfus cüzdanına eşdeğer bir kimliğin bulunmadığı Birleşik Krallık'ta meclis, onümüzdeki on yıl içinde ülkenin vatandaşlarının birer ulusal kimlik kartı edinmesi ve pasaportlarla ehliyetlere gözün iris tabakasının ya da parmakızı gibi kişiye özgü fizyolojik bilgilerin kaydedilmesi konusunu tartışıyor. Büyük soru, bu kimliklerin ne tür bilgiler içereceği ve hangi teknolojiden yararlanılacağı. Yeşil ışık yakan teknolojinin, ilk olarak ülkenin havaalanlarında boy göstermesi bekleniyor.

Türkiye'de evden çıkarken kimliğimin çantamda olup olmadığını kontrol etmek sıradan bir durumdu. Resmi bir kurumda işinizin görülmesi için nüfus cüzdanınızın ya da resmi bir örneğinin bulunması şart. İşte bu nedenle buraya ilk geldiğimde, İngilizlerin nüfus cüzdanlarının bulunmadığını, dahası yanlarında üzerinde fotoğraflarının bulunduğu bir kimlik taşıma zorunluluğunun olmadığını öğrendiğimde şaşkınlığa uğramıştım.

Taahhütlü bir mektup mu aldınız? Adınıza postalanmış bir fatura, taahhütlü mektubunuzu postaneden kurtarmanız için yeterli. Bir araba kazası mı geçirdiniz? Hiç kimse sizden o anda ehliyetinizi göstermenizi istemiyor. Yedi gün içinde en yakın karakola gidip ehliyetinizi gösteriyorsunuz. Birkaç yıl öncesine kadar ehliyetlerde fotoğraf bile yoktu. Fotoğrafınızın bulunduğu tek resmi belge pasaportunuzdu. Bir de burada doğmuşsanız, doğumunuzda anne-babanızın eline tutuşturulmuş, fotoğraf içermeyen bir doğum belgesi sizin bu ülkedeki varlığınızı belgelemeye yetirdi. Tam da nüfus cüzdanımı kullanmama gerek kalmayan bu yaşama alışmaya başlamıştım ki, hükümet geçtiğimiz ay 2008'e kadar toplumun çalışan kesiminin %80'ine nüfus cüzdanı ya da benzeri bir kimlik kartı çıkarmayı planladığını açıkladı. Sözkonusu kimlik kartları kişiye özgü biyometrik bilgiler taşıyacak. Sözelimi bireyin parmakızını, yüz haritasını ve/veya iris tabakasının yapısını içerecek. Pasaportlar ve ehliyetler, bu bilgileri içerecek kimlik belgelerinin ilk adayları. 2013 yılındaysa Meclis, bu tür kimlik kartlarının zorunlu kılınip kılınmayacağına, aynı yöntemin sağlık hizmetlerine, sosyal güvenlik sisteminde de kullanılıp kullanılmayacağına karar verecek.

Meclisin büyük bölümü bu tür bir ulusal kimlik kartını destekliyor. Böylesi bir kart yoluyla yasadışı göçü kontrol altına alabileceklerini ve sosyal yardım (işsizlik yardımları vs) sahtekarlığını önemli oranda azaltabileceklerini ileri sürüyorlar. Pek destek görmeyen diğer bir dayanaklarıysa, bu kartların terörizmin önüne geçilmesine destek olacağı. Kamuoyu yoklamalarında toplumun bu tür kartları taşıma fikrine karşı çıkmadığı söy-

niyor. Oysa kimlik kartlarının ne tür bilgiler içereceği, bu bilgilerin nasıl saklanacağı konusunda tartışma büyük. Sözelimi bu kartlarda bireyin hastane kayıtlarının tamamı saklanabilir. Bir

kaza anında kan grubunuz, şeker hastası olup olmadığınız, ya da varsa kullandığınız tansiyon, astım ilaçlarına ilişkin bilgiler bu karttan elde edilebilir. Bu, bir kaza anında lehinize kullanılacak olsa da, böylesi önemli bilgileri cüzdanınızdaki kimlik kartınızdaki minik bir çipte taşımak, bu bilgilerden bazılarının aleyhinize kullanılmasına da kapı açabilir. Bu kartlarda hastane ve sağlık kayıtlarınızın bulunması, bu bilgilerin merkezi bir veri tabanında tutulması olasılığını da getiriyor. Bu veritabanına sigorta şirketlerinin ulaşmasını ister miydiniz? Veri tabanından bilgilerin asla sızmayacağı konusunda kim güvence verebilir ki?

Kimlik kartları üzerine tartışmaların en hararetli olduğu konuya, kartlarda kimliğinizi kanıtlayacak 'biyometrik' bilgilerin niteliği. Parmak iziniz? Yüz yapınız? İrisinizin haritası? Bunlardan biri mi yoksa her üçünü de mi taşıyacaksınız cüzdanınızda? Bir iş kazası sonucunda parmaklarınızı yitirmiş bir kişinin parmak izi vererek kimliğini kanıtlanmasını bekleyemezsiniz. Görme özrü olanların bazılarının da, iris taramasına dayanan biyometrik yöntemi kullanmaları söz konusu olmaz. Yüz yapısının taranmasına dayanan yöntemse daha farklı bir eleştiriye hedef. Diğer iki yöntemin aksine, yüz yapısının taranması, birey farkında bile olmadan yapılabilir. Bir dükkana girdi-

ğiniz anda dükkân sahibinin sizin kim olduğunuzu, ve sabıka kaydınızı kontrol ettiğini düşünün. O mahallede yaşamayan biri mahalleye geldiğinde alarm veren güvenlik sistemlerinin varlığını düşünün. Siz ister miydiniz, haberiniz olmadan birileri hakkınızdaki bilgilere ulaşsın ve bu bilgileri kullansın?

Eğer biyometrik bilgiler bu kartlarda yer alacaksa bu bilgilere dayalı kimlik belirleme yönteminin %100 güvenilir olması gerek. %0,1 gibi az sayılabilecek bir hata oranı bile, milyonlara vurduğunda, bir milyonda bin kişinin kimlik belirlemesinin hatalı yapılacağı anlamına geliyor.

Siz bu bin kişinin içinde olmak ister miydiniz? Ya irisiniz bir hastalık sonucu değişirse? Ya kilo aldığınız ya da verdiğiniz için yüz yapınız kartınızdakiyle uyuzmazsa? Ya bu biyometrik yöntemde dalyalı kimlik belirleme ırktan ırka farklılık gösterirse?

Sözelimi Hintlilerde ya da Afrika kökenli kişilerde aynı güvenilirlikte sonuçlar vermezse? İşte bu kuşku nedeniyile İngiliz hükümeti halihazırda var olan teknolojiyi değerlendirmek üzere kapsamlı bir araştırma başlattı.

10.000 kişinin katılması amaçlanan araştırma, teknolojinin yeterliliğini ve güvenilirliğini ölçecek. Katılımcılar araştırmanın ilk aşamasında otomatik bir istasyonda oturacaklar; irislerinin ve yüzlerinin taranmasını, parmak izlerinin alınmasını bekleyecekler. Bu biyometrik veriler merkezi bir sistemde saklanacak. İkinci aşamadaysa aynı veriler yeniden alınacak ve ilk aşamada elde edilen görüntülerle karşılaştırılacak.

Dr Tony Mansfield'e göre irisin taranmasına dayanan yöntem, en güçlü aday. Cambridge Üniversitesi'nden Profesör John Daugman da bunu doğruluyor: "Kimin kim olduğunu anlamada tek bir iris bir parmakdan daha etkin. Asıl üstünlüğü, yanlış tanımlamaya asla yol açmaması." Şimdiye dek iris, taramasına dayanarak bir kişinin bir başkası olduğu yanlışlığı yaşanmamış. Yöntemin olası zayıf noktası, bazı durumlarda aynı yapıya sahip karşılığını bulamaması. Kuşkusuz, hükümetin yaptığı araştırma bu yaklaşımları değerlendirecek meclisin daha sağlıklı bir karara varmasına yardımcı olacak. Oysa konunun özellikle siyasi niteliği nedeniyle kamuoyunda tartışma sürecektir. Güvenilirliğin ötesinde, saklanan bilgilerin niteliği konusunda hararetili tartışmalar yaşanacak.